

IX. Phẩm Trường Lão

(I) (81) Bāhuna

1. Một thời, Thế Tôn trú ở Campá, trên bờ hồ Gaggarà. Rồi Tôn giả Bāhuna đi đến Thế Tôn, sau khi đến, đánh lễ Thế Tôn rồi ngồi xuống một bên. Ngồi xuống một bên, Tôn giả Bāhuna bạch Thế Tôn:
- Từ bao nhiêu pháp, Như Lai sống xuất ly, ly hệ, giải thoát với tâm không hạn cuộc.
2. - Từ mười pháp, này Bāhuna, Như Lai sống xuất ly, ly hệ, giải thoát với tâm không hạn cuộc. Thế nào là mười?
3. Từ sắc, này Bāhuna, Như Lai sống xuất ly, ly hệ, giải thoát với tâm không hạn cuộc. Từ thọ, này Bāhuna... Từ tưởng, này Bāhuna... Từ các hành, này Bāhuna... Từ thức, này Bāhuna... Từ sanh, này Bāhuna... Từ già, này Bāhuna... Từ chết, này Bāhuna... Từ các khổ này Bāhuna... Từ các phiền não, này Bāhuna, Như Lai sống xuất ly, ly hệ, giải thoát với tâm không hạn cuộc.
4. Ví như, này Bāhuna, hoa sen xanh, hay hoa sen hồng, hay hoa sen trắng, sanh ra trong nước, lớn lên trong nước, vươn lên mặt nước và đứng, không có dính nước. Cũng vậy, này Bāhuna, từ mười pháp này, Như Lai sống xuất ly, ly hệ, giải thoát với tâm không hạn cuộc.

(II) (82) Ananda

1. Rồi Tôn giả Ananda đi đến Thế Tôn, sau khi đến, đánh lễ Thế Tôn rồi ngồi xuống một bên. Thế Tôn với Tôn giả Ananda đang ngồi một bên:
2. - Này Abada, Tỷ-kheo nào không có lòng tin, sẽ được tăng trưởng, lớn mạnh, lớn rộng trong pháp luật này, sự kiện này không xảy ra. Này Ananda, Tỷ-kheo nào ác giới... không nghe pháp... khó nói... làm bạn với ác... biếng nhác... thất niệm... không biết đủ... ác dục.. này Ananda, Tỷ-kheo nào có tà kiến sẽ được tăng trưởng lớn mạnh, lớn rộng trong pháp luật này, sự kiện không xảy ra. Này Ananda, Tỷ-kheo nào thành tựu mười pháp này, sẽ được tăng trưởng, lớn mạnh, lớn rộng trong Pháp và Luật này, sự kiện này có xảy ra.
3. Này Ananda, Tỷ-kheo nào có lòng tin, sẽ được tăng trưởng, lớn mạnh, lớn rộng trong Pháp và Luật này, sự kiện này có xảy ra, Này Ananda, Tỷ-kheo nào có giới... nghe pháp, thọ trì điều đã nghe... dễ nói... làm bạn với thiện... tinh thần, tinh tấn... trú niệm... biết đủ... ít dục... Này Ananda, Tỷ-kheo nào có chánh tri kiến, sẽ được tăng trưởng, lớn mạnh, lớn rộng trong Pháp và Luật này, sự kiện này có xảy ra. Này Ananda, Tỷ-kheo nào thành tựu mười pháp này sẽ được tăng trưởng, lớn mạnh, lớn rộng trong Pháp và Luật này, sự kiện này có xảy ra.

(III) (83) Punniya

1. Rồi Tôn giả Punniya đi đến Thế Tôn, sau khi đến, đánh lễ Thế Tôn rồi xuống một bên. Ngồi xuống một bên, Tôn giả Punniya bạch Thế Tôn:
- Bạch Thế Tôn, do nhân gì, do duyên gì, có khi Thế Tôn thuyết pháp, có khi Thế Tôn không thuyết pháp?
- 2.- Này Punniya, Tỷ-kheo có lòng tin, không đi đến yết kiến, Như Lai không có thuyết pháp. Khi nào, này Punniya, Tỷ-kheo có lòng tin, đi đến yết kiến, như vậy Thế Tôn thuyết pháp. Và này Punniya, Tỷ-kheo có lòng tin, có đi đến yết kiến, nhưng không có hầu hạ... có hầu hạ nhưng không hỏi.. có hỏi nhưng không có lắng tai nghe pháp... có lắng tai nhưng nghe pháp, nhưng sau khi, không thọ trì pháp... sau khi nghe, có thọ trì pháp, nhưng không suy nghĩ ý nghĩa các pháp đã được thọ trì... suy nghĩ ý nghĩa các pháp đã được thọ trì, nhưng không có sau khi biết ý nghĩa, sau khi biết pháp, thực hành pháp đúng pháp... sau khi biết ý nghĩa, sau khi biết pháp, có thực hành pháp đúng pháp, nhưng không nói thiện, phát ngôn thiện, thành tựu các lời tao nhã, nói lên ý nghĩa phân biệt rõ ràng... khéo nói, khéo phát ngôn, thành tựu các lời tao nhã, nói lên ý nghĩa phân biệt rõ ràng, nhưng không có thuyết trình, không có khích lệ, không có làm cho phấn chấn, không có làm cho hoan hỷ các vị đồng Phạm hạnh, cho đến như vậy, Như lai không thuyết pháp.
3. Và này Punniya, Tỷ-kheo có lòng tin, có đi đến yết kiến, có hầu hạ, có hỏi, có lắng tai nghe; sau khi nghe, có thọ trì pháp, có suy nghĩ ý nghĩa các pháp đã được thọ trì; sau khi biết ý nghĩa, sau khi biết pháp, có thực hành pháp đúng pháp, khéo nói, khéo phát ngôn, thành tựu các lời tao nhã, nói lên ý nghĩa phân biệt rõ ràng và có thuyết trình, có khích lệ, có làm cho phấn chấn, có làm cho hoan hỷ các vị đồng Phạm hạnh, cho đến như vậy Như Lai có thuyết pháp.
Thành tựu mười pháp này, này Punniya Như Lai thế nào cũng thuyết pháp.

(VI) (84) Nói Lên Chánh Trí

1. Ở đây, Tôn giả Mahāmoggallāna gọi các Tỷ-kheo:
- Này các hiền giả Tỷ-kheo.
- Thừa vâng, Hiền giả.
Các Tỷ-kheo ấy vâng đáp Tôn giả Mahāmoggallāna. Tôn giả Mahāmoggallāna nói như sau:

2. - Ở đây, này các Hiền giả, Tỷ-kheo nói lên chánh trí: “Tôi rõ biết: “Sanh đã tận, Phạm hạnh đã thành, những việc nên làm đã làm, không còn trở lui trạng thái này nữa””. Rồi Như Lai hay đệ tử Như Lai, là vị hành thiền, thiện xảo trong thiền chứng, thiện xảo trong tâm người khác, thiện xảo trong hành tướng tâm người khác, thâm vấn, gạn hỏi, thảo luận. Vị ấy bị Như Lai hay đệ tử Như Lai, những vị hành thiền, thiện xảo trong thiền chứng, thiện xảo trong tâm người khác, thâm vấn, gạn hỏi, thảo luận, rơi vào trong trống rỗng (sa mạc), rơi vào trong rôi ren (rừng rậm), rơi vào trong bế tắc, rơi vào trong bất hạnh, rơi vào trong bế tắc và bất hạnh. Như Lai hay đệ tử Như Lai, những vị hành thiền, thiện xảo trong tâm người khác, thiện xảo trong hành tướng tâm người khác, thiện xảo trong hành tướng tâm người khác tâm mình, tác ý đến tâm của người ấy như sau: “Như thế nào, Tôn giả này nói lên chánh trí: “Tôi rõ biết rằng: “Sanh đã tận, Phạm hạnh đã thành, những việc nên làm đã làm, không còn trở lui trạng thái này nữa.”? “Như Lai hay đệ tử Như Lai, những vị hành thiền, thiện xảo trong thiền chứng, thiện xảo trong tâm người khác, thiện xảo trong hành tướng tâm người khác, với tâm mình biết rõ tâm người ấy như sau: “Có phần nộ là Tôn giả này, sống nhiều với tâm bị phần nộ thâm nhuần. Với tâm bị phần nộ thâm nhuần, nghĩa là tổn giảm trong Pháp Luật do Như Lai thuyết giảng. Có hiềm hận là Tôn giả này... có gièm pha là Tôn giả này... có nảo hại là Tôn giả này... có tật đố là Tôn giả này... có xan tham là Tôn giả này... có lừa đảo là Tôn giả này... có man trá là Tôn giả này... có ác dục là Tôn giả này... có thất niệm là Tôn giả này... Dầu cho còn nhiều việc (cao thượng hơn) cần phải làm thêm, tuy có chứng được thủ thắng nhưng chỉ là phần nhỏ lại đứng lại giữa đường; đứng lại giữa đường này nghĩa là tổn giảm trong Pháp Luật do Như Lai thuyết giảng.”

3. Tỷ-kheo ấy, chư Hiền, do không đoạn tận mười pháp này, đi đến được tăng trưởng, lớn mạnh, lớn rộng trong Pháp và Luật này, sự kiện này không xảy ra. Tỷ-kheo ấy, này chư Hiền, do đoạn tận mười pháp này, đi đến được tăng trưởng lớn mạnh, lớn rộng trong Pháp và Luật này, sự kiện này có xảy ra.

(V) (85) Khoe Khoang

1. Một thời, Tôn giả Mahàcunda trú giữa dân chúng Cetì, tại Sahajati. Tại đây, Tôn giả Mahàcunda bảo các Tỷ-kheo:

- Này chư Hiền Tỷ-kheo!

- Thưa vâng, Hiền giả.

Các Tỷ-kheo ấy vâng đáp Tôn giả Mahàcunda. Tôn giả Mahàcunda nói như sau:

2. - Ở đây, này chư Hiền, Tỷ-kheo là hạng khoe khoang, khoa trương những chứng đắc của mình: “Tôi chứng nhập, tôi xuất ly sơ thiền. Tôi chứng nhập, tôi xuất ly thiền thứ hai. Tôi chứng nhập, tôi xuất ly thiền thứ ba. Tôi chứng nhập, tôi xuất ly thiền thứ tư. Tôi chứng nhập, tôi xuất ly Không vô biên xứ. Tôi chứng nhập, tôi xuất ly Thức vô biên xứ. Tôi chứng nhập, tôi xuất ly Vô sở hữu xứ. Tôi chứng nhập, tôi xuất ly Phi tưởng phi phi tưởng xứ. Tôi chứng nhập, tôi xuất ly Diệt thọ tưởng định.” Như Lai hay đệ tử Như Lai là bậc Thánh hiền, thiện xảo trong thiền chứng, thiện xảo trong tâm người khác, thiện xảo trong hành tướng tâm người khác, thâm vấn, gạn hỏi, thảo luận. Vị ấy khi bị Như Lai hay đệ tử Như Lai là những bậc hành thiền, thiện xảo trong thiền chứng, thiện xảo trong tâm người khác, thiện xảo trong hành tướng tâm người khác, thâm vấn, gạn hỏi, thảo luận, rơi vào trống không, rơi vào rôi ren, rơi vào bế tắc, rơi vào bất hạnh, rơi vào bế tắc và bất hạnh. Như Lai hay đệ tử Như lai, những vị hành thiền... thiện xảo trong hành tướng tâm của người khác, với tâm của mình tác ý đến tâm của người ấy như sau: “Như thế nào, Tôn giả này khoe khoang, khoa trương những chứng đắc của mình: “Tôi chứng nhập, tôi xuất ly Thiền thứ nhất... tôi chứng nhập, tôi xuất ly Diệt thọ tưởng định.” Như Lai hay đệ tử Như Lai, những vị hành thiền... thiện xảo trong hành tướng tâm người khác, với tâm mình rõ biết tâm người ấy như sau: “Đã lâu rồi, Tôn giả này có những hành động phá nát, có những hành động bề vụn, có những hành động chằm đen, có những hành động uế nhiễm, có những hành động không phù hợp, có những tập quán không phù hợp trong các giới luật. Phá giới là Tôn giả này, và phá giới nghĩa là tổn giảm trong Pháp và Luật do Như Lai thuyết giảng. Không có lòng tin là Tôn giả này, và không có lòng tin, nghĩa là tổn giảm trong Pháp và Luật do Như Lai thuyết giảng. Nghe ít là Tôn giả này, theo tà hạnh, học ít nghĩa là tổn giảm trong Pháp Luật do Như Lai thuyết giảng. Khó nói là Tôn giả này, và tánh khó nói... do Như Lai thuyết giảng. Bận bề với ác là Tôn giả này, và tánh bận bề với ác... biếng nhác là Tôn giả này, và tánh biếng nhác... thất niệm là do Tôn giả này, và tánh thất niệm... do Như Lai thuyết giảng. Gian xảo là Tôn giả này, và tánh gian xảo... khó nuôi dưỡng là Tôn giả này, và tánh khó nuôi dưỡng... ác tuệ là tôn giả này, và tánh ác tuệ có nghĩa là tổn giảm trong Pháp và Luật do Như Lai thuyết giảng.””

3. Ví như, này chư Hiền, một người bạn nói với người của mình: “Này Bạn, khi nào Bạn cần đến tài sản, hãy xin tôi tài sản và tôi sẽ cho Bạn tài sản.” Người bạn kia khi cần đến tài sản liền nói với người bạn như sau: “Này Bạn, nay tôi cần đến tài sản, hãy cho tôi tài sản”. Vị ấy trả lời như sau: “VẬY này Bạn, hãy đào ở đây”. Vị kia tại đấy đào lên và không tìm được gì. Vị kia nói: “Này Bạn, Bạn đã nói láo với

tôi. Này Bạn, Bạn đã nói những lời trống rỗng với tôi.” “Hãy đào ở đây”. Vị ấy nói: “Này Bạn, tôi không nói láo với Bạn. Tôi không nói những lời trống rỗng với Bạn. Vậy này Bạn, hãy đào ở đây”. Vị kia tại đấy đào lên và không tìm được gì. Vị kia nói: “Này Bạn, Bạn đã nói láo với tôi. Này Bạn, Bạn đã nói những lời trống rỗng với tôi”. “Hãy đào ở đây”. Vị ấy nói: “Này Bạn, tôi không nói láo với Bạn. Tôi không nói những lời trống rỗng. Vậy này Bạn, hãy đào ở đây”. Vị kia tại đấy đào lên và không tìm được gì. Vị kia nói: “Này Bạn, Bạn đã nói láo với tôi. Bạn đã nói những lời trống rỗng với tôi”. “Hãy đào ở đây”. Vị kia nói: “Này Bạn, tôi không nói láo với Bạn. Tôi không nói những lời trống rỗng với Bạn nhưng tôi bị điên loạn, tâm tôi bị đảo lộn. Cũng vậy, này chư Hiền, Tỷ-kheo là hạng khoe khoang, khoa trương những chứng đắc của mình: “Tôi chứng nhập, Tôi xuất ly sơ thiên...Thiên thứ hai... thiên thứ ba... Thiên thứ tư... Không vô biên xứ...Thức vô biên xứ... vô sở hữu xứ... Phi tướng phi phi tướng xứ... Tôi chứng nhập, tôi xuất ly Diệt thọ tưởng định”. Như Lai hay đệ tử Như Lai là bậc hành thiên, thiện xảo trong thiên chứng, thiện xảo trong tâm người khác, thiện xảo trong hành tướng tâm người khác, thâm vấn, gạn hỏi, thảo luận. Vị ấy, khi bị Như Lai hay đệ tử Như Lai là những bậc hành thiên... thiện xảo trong hành tướng tâm người khác, thâm vấn, gạn hỏi, thảo luận, rơi vào trống không, rơi vào rỗng ren, rơi vào o bế tắc, rơi vào bất hạnh, rơi vào bế tắc và bất hạnh. Như Lai hay đệ tử Như Lai, những bậc hành thiên... thiện xảo trong hành tướng tâm người khác, với tâm của mình, tác ý đến tâm của người khác, với tâm của mình, tác ý đến tâm của người ấy như sau: “Như thế nào, Tôn giả này khoa trương, khoe khoang, những chứng đắc của mình: “Tôi chứng nhập và xuất ly sơ thiên... tôi chứng nhập và xuất ly diệt thọ tưởng định”. Như Lai hay đệ tử Như Lai, những vị hành thiên... thiện xảo trong hành tướng tâm của người khác như sau: “Đã lâu rồi, Tôn giả này có những hành động phá nát, có những hành động bề vụn, có những hành động chầm đen, có những hành động uế nhiễm, có những hành động không phù hợp, có những tập quán không phù hợp trong các giới. Phá giới là Tôn giả, và phá giới có nghĩa là tổn giảm trong Pháp và Luật do Như Lai thuyết giảng. Không có lòng tin là Tôn giả này và tánh không có lòng tin... nghe ít là Tôn giả này và tánh nghe ít... khó nói là Tôn giả này, và tánh khó nói... bạn bè với ác là Tôn giả này và tánh làm bạn với ác...biếng nhác là Tôn giả này, và tánh biếng nhác..... thất niệm là Tôn giả này và tánh thất niệm... gian xảo là Tôn giả này và tánh gian xảo... khó nuôi dưỡng là Tôn giả này và tánh khó nuôi dưỡng... Ác tuệ là Tôn giả này và tánh ác tuệ là tổn giảm trong Pháp và Luật do Như Lai thuyết giảng.”

4. Tỷ-kheo ấy, này chư Hiền, không đoạn tận mười pháp này sẽ tăng trưởng, lớn mạnh, lớn rộng trong Pháp và Luật này, sự kiện này không xảy ra Tỷ-kheo ấy, này chư Hiền, sau khi đoạn tận mười pháp này, sẽ được tăng trưởng, lớn mạnh, lớn rộng trong Pháp và Luật này, sự kiện này có xảy ra.

(VI) (86) Câu Hỏi Về Chánh Trí

1. Một thời, Tôn giả Mahākassapa ở tại Rājagaha (Vương Xá), Trúc Lâm, tại vườn nuôi dưỡng các con sáo. Tại đấy, Tôn giả Kassapa gọi các Tỷ-kheo:

- Này chư Hiền Tỷ-kheo

- Thừa vâng Hiền giả.

Các Tỷ-kheo ấy vâng đáp Tôn giả Mahākassapa. Tôn giả Mahākassapa nói như sau:

2. - Ở đây, này chư Hiền Tỷ-kheo nói lên chánh trí, nói rằng: “Tôi biết rõ như sau: “Sanh đã tận, Phạm hạnh đã thành, những việc nên làm đã làm, không còn trở lui trạng thái này nữa””. Như Lai hay đệ tử Như Lai, những vị hành thiên, thiện xảo trong thiên chứng, thiện xảo trong tâm người khác, thiện xảo trong hành tướng tâm người khác, thâm vấn, gạn hỏi, thảo luận. Vị ấy khi bị Như Lai, hay đệ tử Như Lai, là những vị hành thiên... thiện xảo trong hành tướng tâm người khác, thâm vấn, gạn hỏi, thảo luận, rơi vào trống không, rơi vào rỗng ren, rơi vào bế tắc, rơi vào bất hạnh, rơi vào bế tắc và bất hạnh. Như Lai hay đệ tử Như Lai, là những vị hành thiên... thiện xảo trong hành tướng tâm của người khác, với tâm của mình, tác ý đến tâm người ấy như sau: “Như thế nào, vị Tôn giả này nói lên chánh trí, nói rằng: “Tôi rõ biết: “Sanh đã tận, Phạm hạnh đã thành, những việc nên làm đã làm, không còn trở lui trạng thái này nữa””. Như Lai hay đệ tử Như Lai, là những bậc hành thiên... thiện xảo trong hành tướng tâm người khác, với tâm của mình, biết được tâm người ấy như sau: “Tăng thượng mạn la Tôn giả này, xem tăng thượng mạn của mình như là sự thật, chưa chứng đạt tưởng rằng đã chứng đạt, chưa làm tưởng rằng đã làm, chưa chứng đắc tưởng rằng đã chứng đắc, với tăng thượng mạn đã tuyên bố về chánh trí”, nói rằng: “Tôi rõ biết: “Sanh đã tận, Phạm hạnh đã thành, việc nên làm đã làm, không còn trở lui trạng thái này nữa””. Như Lai hay đệ tử Như Lai là những vị hành thiên... thiện xảo trong hành tướng tâm của người khác, với tâm của mình, tác ý đến tâm người ấy: “Dựa trên gì, Tôn giả này tăng thượng mạn, xem tăng thượng mạn của mình như là sự thật, chưa chứng đạt tưởng rằng đã chứng đạt... chưa chứng đắc tưởng rằng đã chứng đắc, với tăng thượng mạn, đã tuyên bố về chánh trí”, nói rằng: “Tôi rõ biết: “Sanh đã tận... không còn trở lui trạng thái này nữa””? “. Như lai hay đệ tử Như Lai, là những vị hành thiên...

thiện xảo trong hành tướng tâm của người khác, với tâm của mình biết được tâm của người ấy: “Nghe nhiều là Tôn giả này, thọ trì điều đã nghe, cất chứa điều đã nghe. những pháp nào sơ thiện, trung thiện, hậu thiện, có nghĩa, có văn, tán thán đời sống Phạm hạnh hoàn toàn viên mãn trong sạch, những pháp như vậy, vị ấy nghe nhiều, thọ trì điều được nghe, thọ trì đọc tụng bằng lời, với ý khéo quán sát, khéo thể nhập, với chánh kiến. Do vậy, Tôn giả này, tăng thượng mạn, xem tăng thượng mạn của mình như là sự thật, chưa chứng đạt tưởng rằng đã chứng đạt, chưa làm tướng rằng đã làm, chưa chứng đắc tưởng rằng đã chứng đắc, với tăng thượng mạn, đã tuyên bố về chánh trí, nói rằng: “Tôi rõ biết: “Sanh đã tận... không còn trở lui trạng thái này nữa””. Như Lai hay đệ tử Như Lai là những vị hành thiền... thiện xảo trong hành tướng tâm người khác, như vậy với tâm của mình, biết rõ tâm của người ấy: “Tham là Tôn giả này, sống nhiều với tâm bị tham chi phối, và bị tham chi phối nghĩa là tổn giảm trong Pháp và Luật do Như Lai thuyết giảng. Sân là vị Tôn giả này, sống nhiều với tâm bị sân chi phối, và bị sân...Hôn trầm thụy miên là vị Tôn giả này và sống nhiều với tâm bị hôn trầm thụy miên chi phối, và bị hôn trầm thụy miên chi phối nghĩa là tổn giảm... Trạo cử là tôn giả này, và vị ấy sống nhiều với tâm bị trạo cử chi phối, và tâm bị trạo cử chi phối nghĩa là tổn giảm... Nghi là vị Tôn giả này, sống nhiều với tâm bị nghi hoặc chi phối... ưa thích công việc là vị Tôn giả này, thích thú công việc, chuyên chú trong thích thú công việc, và ưa thích công việc nghĩa là tổn giảm trong Pháp và Luật do Như Lai thuyết giảng. Ưa thích nói chuyện là Tôn giả này, thích thú nói chuyện, chuyên chú trong thích thú nói chuyện, thích thú nói chuyện là tổn giảm trong Pháp và Luật do Như Lai thuyết giảng. Ưa thích ngủ nghỉ là Tôn giả này, thích thú ngủ nghỉ, và tánh thích thú ngủ nghỉ nghĩa là tổn giảm trong Pháp và Luật do Như Lai thuyết giảng. Ưa thích hội chúng, là vị Tôn giả này, thích thú hội chúng, chuyên chú ưa thích hội chúng, ưa thích hội chúng có nghĩa là tổn giảm trong Pháp và Luật do Như Lai thuyết giảng. Thất niệm là vị Tôn giả này, đối với các Pháp cao thượng chỉ được phần nhỏ, dẫu cho có chứng được thù thắng nhưng chỉ là phần nhỏ, lại đứng lại giữa đường; đứng lại giữa đường, có nghĩa là tổn giảm trong Pháp Luật do Như Lai thuyết giảng.”

3. Tỷ-kheo ấy, này chư Hiền, không đoạn tận mười pháp này, sẽ được tăng trưởng, lớn mạnh, lớn rộng trong Pháp và Luật do Như Lai thuyết giảng, sự kiện này không xảy ra. Tỷ-kheo ấy, này chư Hiền, đoạn tận mười pháp này, sẽ được tăng trưởng lớn mạnh, lớn rộng trong Pháp và Luật do Như Lai thuyết giảng, sự kiện này có xảy ra.